

5. Каннер Л. Детский психоз: начальные исследования и новые исследования. / Л. Каннер – М.: Медицина 1973. – 412 с.
6. Nikolskaya O.S. Autistic child. Ways of help. / O.S. Nikolskaya, E.R. Baensky, M.M. Libling. – Moscow: Terevinf, 2010. – 288 с.
7. Winder S. On "you" with autism. S. Winder. – Moscow: Terevinf, 2013. – 510 с.
8. Peters T. Autism: Medical and Pedagogical Impact / Peters T., Gilbert K. – М.: Humanit. Ed. Center VLADOS, 2005. – 145 с.
9. Disorders of the autism spectrum in the practice of a pediatrician [Electronic resource] <http://iacapar.org/wp-content/uploads/C.2-ASD-russian-2015.pdf>
10. Yanushko EA Games with an autistic child. Establishment of contact, ways of interaction, development of speech, psychotherapy. / EA Yanushko – М.: Terevinf, 2004. – 112 с.

Долбишева Н. Г., Кидонь В. В.
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
Університет митної справи та фінансів

ЯКІСНА ТА КІЛЬКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ КОМПОЗИЦІЇ КОМАНД ЕСТЕТИЧНОЇ ГІМНАСТИКИ

Стаття присвячена аналізу якісних та кількісних характеристик змагальної композицій команд світового рівня з естетичної гімнастики на основі відеоаналізу та офіційних протоколів змагань «World Cup 2011». Аналіз дозволив встановити достатні розбіжності в якісних результатах змагальної діяльності команд фіналістів, що мали діапазон 0,05-1,35 балів. Кількісні характеристики змагальних композицій складають основу технічної цінності рухової складності при виконанні індивідуальних елементів, рухових взаємодій, акробатичних вправ (підтримок), шкувань і перешикувань з синхронною та асинхронною роботою, що слали в середньому 62 гімнастичні вправи. Елементний склад композицій будується на базових, кваліфікаційних та специфічних гімнастичних вправах, що складають 60,6%, 26,2% і 13,2% (відповідно) від загальної кількості виконаних елементів.

Ключові слова: естетична гімнастика, результат змагальної діяльності, якісні характеристики, кількісні характеристики, гімнастична композиція.

Долбишева Нина Григорьевна, Кидонь Виктория Владимировна. Качественные и количественные характеристики соревновательной композиции команд эстетической гимнастики. Стаття присвячена аналізу якісних та кількісних характеристик змагальної композицій команд мирового уровня по эстетической гимнастике, который был выполнен на основе видеозаписи и официальных протоколов соревнований «World Cup 2011». Аналіз дозволив встановити достовірні розходження в якісних результатах змагальної діяльності команд фіналістів, які мали діапазон 0,05-1,35 балів. Кількісні характеристики змагальних композицій складають основу технічної цінності рухової складності при виконанні індивідуальних елементів, рухових взаємодій, акробатичних вправ (підтримок), шкувань і перешикувань з синхронною та асинхронною роботою, які склали в середньому 62 гімнастичних вправ. Елементний склад композицій будується на базових, кваліфікаційних та специфічних гімнастичних вправах, які складають 60,6%, 26,2% і 13,2% (відповідно) від загальної кількості виконаних елементів.

Ключевые слова: эстетическая гимнастика, результат соревновательной деятельности, качественные характеристики, количественные характеристики, гимнастическая композиция.

Dolbysheva Nina, Kidon Victoria. Qualitative and quantitative characteristics of the competitive composition of teams aesthetic group gymnastics. The article is devoted to the analysis of qualitative and quantitative characteristics of competitive compositions of world level teams in aesthetic gymnastics, which was performed on the basis of video analysis and official protocols of the «World Cup 2011» competitions. The analysis made it possible to establish reliable discrepancies in the qualitative results of the competitive activity of the finalists' teams, which had a range of 0,05-1,35 points. A more detailed analysis shows that the qualitative results on the evaluation criteria have significant differences among the teams of world leaders from 1,5 to 2,1 points, while the technical value of the composition - 1.90 points (from 3,90 to 5,80), The artistic value is .,5 points (from 2,35 to 3,85) and the performance evaluation is 2,1 points (from 7,20 to 9,30). It should be noted that, regardless of the fact that the greatest difference in the estimation of the technique of execution of the coefficient of variation was 9.54%, which indicates the homogeneity of the results. Regarding technical and artistic value, there is an average true difference according to the coefficient of variation, which was 14.45% and 18.16%, respectively. The quantitative characteristics of competitive compositions form the basis of the technical value of motor complexity in the performance of individual elements, motor interactions, acrobatic exercises (supports), construction and rebuilding with synchronous and asynchronous work, which averaged 62 gymnastic exercises. Elemental component of the compositions are basic, qualifying and specific gymnastic exercises that covered 60,6%, 26,2% and 13,2 (respectively) of the total number of elements performed. Thus, the result of competitive activity in aesthetic gymnastics is estimated on three criteria, which include not only an objective statistical indicator of technical value, but also subjective ones - for the artistic value and technical performance of gymnastic exercises, which in the complex determine the level of technical skill. The technical skill of the teams participating in the World Cup 2011 has a significant difference, which was an average of 0.8 points. Teams of Ukraine from leaders lagged behind 3,65-2,05 points. Such results have allowed us to state that there is a great prospect for improving the complexity of competitive programs and performing skills.

Key words: Aesthetic Group Gymnastics, result of competitive activity, qualitative characteristics, quantitative characteristics, composition gymnastics.

Постановка проблеми. З 90-х років ХХ століття естетична гімнастика вийшла на міжнародний рівень, що сприяло інтенсивному розвитку даного виду спорту в багатьох країнах п'яти континентів світу. На сьогодні команди лідери, в тому числі і команди України, практично рівні за технічним класом підготовленості та постановкою змагальних композицій. Змагальні композиції є оригінальними, цілісними та логічними, мають індивідуальний стиль у відповідності до музичного супроводу з використанням різноманітних переміщень, рівноваг, стрибків, хвиль, акробатичних елементів та підтримок тощо.

Майстерність команди гімнасток в процесі змагальної діяльності оцінюється з точки зору технічного вдосконалення виконання гімнастичних вправ, тілесної виразності, артистичності, музичності, синхронності, злитості та динамічності рухів [3, 6].

Науковий пошук показав, що на результат змагальної діяльності в естетичній гімнастиці, як зазначають С. В. Вишнякова, Э. Ю. Лалаєва та Т. А. Андрєєнко [15, 16] впливає побудована композиції, Ю. Ю. Борисова [1], В. В. Кидонь [4] – ступень технічної підготовленості, І.А. Фахриєва [7] – рівень хореографічної підготовленості, Л. А. Карпенко та С. А. Жигарева [11] – рівень акробатичної підготовленості та виконання підтримок різної складності. Тому, за останні шість років естетична гімнастика досягла значної складності та технічної майстерності при виконанні змагальних композицій, це пояснюється тим, що відбулися зміни у правил змагань, збільшились вимоги до постановки композиції, артистичності та технічної майстерності, а саме цінність гімнастичних вправ і знижки за помилки. Також впроваджуються нові наукові підходи до вдосконалення системи підготовки як в цілому так і окремих компонентів – фізичних якостей [9, 12, 13], технічної майстерності [2], композиційної [10] та хореографічної підготовки [5], артистизму [14].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконувалось згідно Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту за темою 2.6 «Теоретико-методичні основи удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів» (номер державної реєстрації 0111U001168) та Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2016-2020 рр. за темою: «Історичні, організаційно-правові та теоретико-методичні основи підготовки спортсменів в неолімпійському спорті» (номер державної реєстрації 0116U003008).

Мета дослідження: визначити якісні та кількісні характеристики елементів змагальної композиції команд світового рівня в естетичній гімнастиці.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та документальних матеріалів, відеоаналіз, методи математичної статистики

Результати дослідження. Протоколи змагань «World Cup 2011» з естетичної гімнастики за результатами технічної цінності композиції (TV), артистичної цінності композиції (AV) та оцінки за техніку виконання (EXE) свідчать про те, що перші дві позиції п'єдесталу займають команди Росії, другі – Фінляндії, а після них зі значно нижчими результатами займають команди України (табл. 1).

Таблиця 1

Протокол змагань з естетичної гімнастики «World Cup 2011» (1-10 місце світового рейтингу)

Назва команди	Країна	TV	AV	EXE	Сума балів
Madonna	Росія	5,80	3,85	9,30	18,95
Nebesa	Росія	5,60	3,55	8,80	17,95
OVO Team	Фінляндія	5,35	3,15	8,85	17,35
Minetit	Фінляндія	5,15	2,95	7,90	16,00
Vivend	Україна	4,45	2,85	8,00	15,30
Viva Viktoria	Україна	4,75	2,40	7,80	14,95
C.C.R.N.	Бразилія	4,55	2,40	7,35	14,30
Tanzfabric	Австрія	3,95	2,60	7,30	13,85
Muntanyenc Sant Cugat	Іспанія	4,10	2,50	7,20	13,80
Riga Tehcnical University	Латвія	3,90	2,35	7,25	13,50

Примітка: TV – технічна цінність композиції; AV – артистична цінність композиції; EXE – оцінка за техніку виконання

Загальна сума балів десятки лідерів «World Cup 2011» за трьома критеріями складала від 18,95 балів до 13,50 балів, з різницею 5,45 балів. Зазначимо, що максимальну суму балів яку можуть отримати гімнастки у відповідності до правил змагань складає 20. Такі результати свідчать про високу розбіжність результатів у відповідності до абсолютного лідера і рівень підготовленості команд достовірно відрізняється (рис. 1).

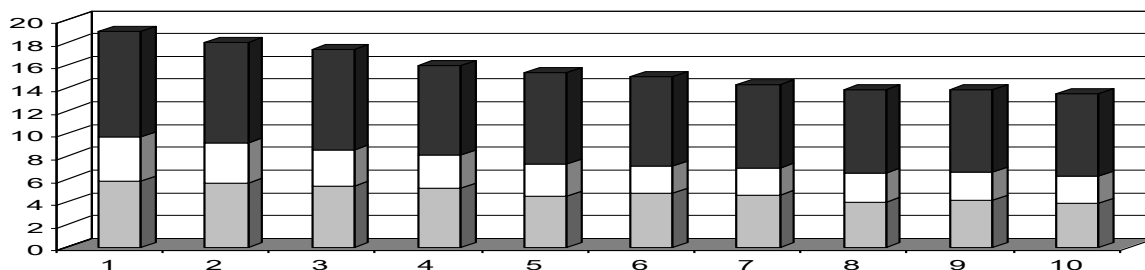

Рис. 1. Загальні змагальні результати першої десятки лідерів на «World Cup 2011»:

1 - Madonna; 2 - Nebesa; 3 - OVO Team; 4 - Minetit; 5 - Vivend; 6 - Viva Viktoria; 7 - C.C.R.N.; 8 - Tanzfabric; 9 - Muntanyenc Sant Cugat; 10 - Riga Tehcnical University .

Аналізуючи якісні результати змагальної діяльності в відсотковому відношенні відповідно до команди абсолютного призера (команди Madonna – 18,95 балів) та отримання можливої максимальної суми балів (відповідно до правил – 20 балів) можна говори про їх коливання від 5,28% до 28,76% та від 5,25% до 32,5% відповідно (рис. 2).

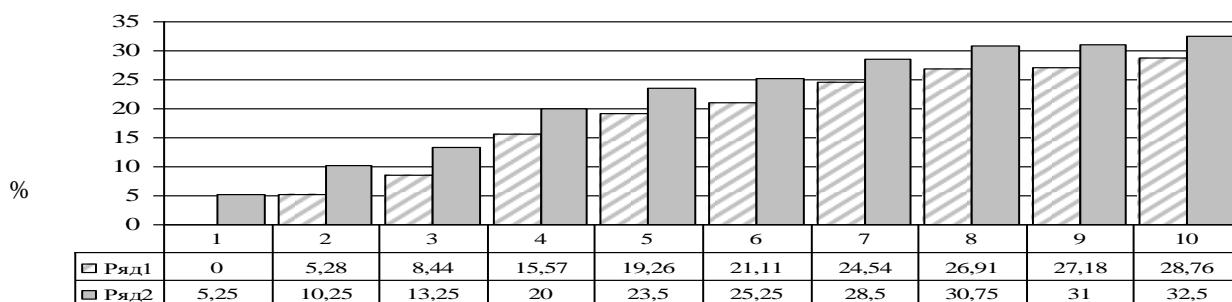

Рис. 2. Порівняльні результати у відсотках команд десятки лідерів до команди абсолютного призера та максимальної оцінки:
 1 ряд – % по відношенню до команди абсолютного призера (команди Madonna),
 2 ряд – % відповідно до максимальної оцінки;
 1 - Madonna; 2 –Nebesa, 3 - OVO Team, 4 – Minetit, 5 – Vivend, 6 - Viva Viktoria,
 7 - C.C.R.N., 8 – Tanzfabric, 9 - Muntanyenc Sant Cugat, 10 - Riga Tehcnical University .

Отриманні результати засвідчують про недостатній рівень підготовленості команд 4-10 позицій, оскільки у них результати значно нижчі у порівнянні з 1-3 позицій. Крім того практично в двічі у відсотках та на 1,35 бали нижчі результати у команди «Minetit» у порівнянні з бронзовим призером команди «OVO Team» (8,44-15,57% та 17,35-16,00 балів відповідно). Порівнюючи результати команд України «Vivend» та «Viva Viktoria» з абсолютним призером командою «Madonna» можна зазначити їх достатньо низький рівень спортивної майстерності, оскільки відставання склало 3,65 та 4,00 бали, а у відсотках від нижчий на 19,26% та 21,11% відповідно (табл. 1, рис. 2).

Більш детальний аналіз свідчить, що якісні результати за критеріями оцінки мають значні розбіжності серед команд світових лідерів від 1,5 до 2,1 балів, при цьому у технічній цінності композиції – 1,90 балів (від 3,90 до 5,80), артистичній цінності – 1,5 бали (від 2,35 до 3,85) та оцінки техніки виконання – 2,1 бал (від 7,20 до 9,30). Необхідно відзначити, що незалежно від того, що найбільша розбіжність в оцінці техніки виконання коефіцієнт варіації склав 9,54 %, що свідчить про однорідність результатів. Відносно технічної та артистичної цінності існує середня достовірна розбіжність у відповідності до коефіцієнта варіації, яка склала 14,45% та 18,16 % відповідно.

Результати українських команд «Vivend» та «Viva Viktoria», за усіма критеріями, в середньому нижчі на 0,81 бал, однак їх діапазон складає від 0,1 до 1,5 балів (винятком є оцінка за техніку виконання команди «Vivend» у порівнянні з командою «Minetit»). Такі результати не дозволяють командам України досягти п'єдесталу і насамперед це пов'язано з технічною цінністю композиції та її технічним виконанням.

Необхідно відзначити, що порівнюючи результати «World Cup 2011» з результатами Чемпіонату світу 2016 р. (Брно, Чехія) відзначається їх достатня розбіжність за усіма критеріями оцінок. Крім цього, конкурентність команд на Чемпіонаті світу 2016 р. зросла і досягла свого мінімуму. Так, якість результатів змагальної діяльності між командами склала 0,05-0,8 бали, що свідчить про їх щільність [8].

Важливою особливістю побудови змагальної композиції в естетичній гімнастиці є саме кількісні характеристики побудови базових, кваліфікаційних та специфічних (додаткових) гімнастичних елементів, які складають основу технічної цінності композиції, а їх технічна досконалість впливає на оцінку техніки виконання. Тому, для вирішення поставленої мети було здійснено відеоаналіз «World Cup 2011» з реєстрації кількісних показників рухової складності побудови композиції, до яких відносяться наступні кількісні значення: індивідуальні елементи, рухові взаємодії, кількість акробатичних елементів (підтримок), шикунань і перешикувань з синхронною й асинхронною роботою.

Здійснений відеоаналіз дозволив встановити, що незалежно від того що естетична гімнастика є командним видом спорту, руховий склад композиції у більшості складається з індивідуальних елементів (56,5%), а у меншості з акробатичних елементів у вигляді різноманітних підтримок (8,1%) (табл. 2). Цікавим є те, що діапазон розбіжностей в кількості виконання індивідуальних елементів команд, які прийняли участь у «World Cup 2011» складає $\pm 5,2$, а при виконанні акробатичних підтримок $\pm 1,8$.

Таблиця 2

Руховий склад композицій в естетичній гімнастиці (у виступах команд на «World Cup 2011»)

Руховий склад композиції	Середня кількість елементів	Кіль-ть %	V %
Індивідуальні елементи	35 ($\pm 5,2$)	56,5	14,9
Рухові взаємодії	10 ($\pm 2,3$)	16,1	23,0
Шикунання та перешикування, у тому числі:	12 ($\pm 1,5$)	19,3	12,5
- із синхронною роботою гімнасток	(8)	(12,9)	-
- з асинхронною роботою гімнасток	(4)	(6,4)	-
Акробатичні елементи (підтримки)	5 ($\pm 1,8$)	8,1	36,0
Усього	62 ($\pm 2,7$)	100	4,4

Цікавим є то, що гімнастичні композиції включають 12 видів шиквань і перешикувань пов'язаних з особливостями переміщення гімнасток на гімнастичному килимі, що складає 19,3%, а рухові взаємодії – 16,1%. Необхідно відзначити, що достатньо вагомим розбіжностей у кількості рухового складу композицій при виконанні акробатичних елементів (підтримок) та рухових взаємодій, що підтверджується коефіцієнтом варіації – 36,0% та 23,0% відповідно. Однак практично відсутні розбіжності щодо виконання загальної кількості елементів змагальних композицій команд.

Таким чином, ми можемо говорити про те, що технічна майстерність виконання гімнастичних елементів в більшості випадках оцінюється індивідуально і лише рухові взаємодії, шиквання і перешикування (з їх синхронним виконанням) та окремі акробатичні елементи мають командний критерій оцінки, що складає в середньому 37,1%.

Кількісний аналіз базових, кваліфікаційних та специфічних елементів у композиціях збірних команд з естетичної гімнастики дозволив одержати експериментальні дані з погляду різноманітності й складності рухових дій (табл. 3). Так, найбільш специфічними для цього виду спорту є вправи, які складають основу пластики композиції, а саме обов'язкові рухи тіла, рук і ніг. Також до складу композиції входять вправи певної складності – рівноваги, повороти, стрибки, підсакування й перескоки та акробатичні елементи.

Таблиця 3

Елементний склад композицій провідних світових збірних команд з естетичної гімнастики

Основні групи елементів	Мінімальна к-сть (відповідно до правилами)	%	Середня к-ть	%	Макс. к-сть	%
Базові елементи						
1. Загальна к-сть рухів тіла: хвиля тіла, помаху тіла, А-Серія (2 рухів тіла), В-Серія (3 рухів тіла)	8	35,0	10	26,3	16	21,9
2. Загальна к-сть рівноваг	3	13,0	4	10,6	5	6,9
3. Загальна к-сть поворотів	3	13,0	4	10,6	5	6,9
4. Загальна к-сть стрибків	3	13,0	5	13,1	7	9,6
<i>Разом базових елементів</i>	17	74	23	60,6	33	45,3
Кваліфікаційні вправи						
1. Загальна к-сть кроків: підсакування та перескоків	4	17,3	5	13,1	6	8,2
2. Акробатичні елементи	2	8,7	5	13,1	7	9,6
<i>Разом кваліфікаційних елементів</i>	6	26	10	26,2	13	17,8
Специфічні вправи						
1. Загальна к-сть рухів тіла	—	—	2	5,3	9	12,3
2. Загальна к-сть рухів рук	—	—	2	5,3	15	20,5
3. Загальна к-сть рухів ніг	—	—	1	2,6	3	4,1
<i>Разом специфічних елементів</i>	—	—	5	13,2	27	36,9
Усього	23	100	38	100	73	100

Загальна кількість базових вправ, а саме рухів тіла, що пов'язані з хвилями та помахами, в середньому складають 10 при мінімальній кількості 8. Однак у команд лідерів (Росії та Норвегії) така кількість складає 16, що в двічі більше відповідно до правил змагань. Ідентичність спостерігається відносно кількості стрибків, при мінімальній кількості 3, в композиціях виконують в середньому 5, а в окремих командах до 7 стрибків.

Значну роль у побудові композиції мають кваліфікаційні елементи, зокрема обов'язкові акробатичні вправи, підсакування та перескоки. Акробатичні вправи різного характеру (перекиди, перевороти та акробатичні підтримки) у більшості команд займають вагоме місце в композиції, оскільки вони доповнюють, ускладнюють та підвищують видовищність.

До специфічних елементів естетичної гімнастики відносяться натуральні, природні рухи всього тіла, рук та ніг, які засновані на формуванні гармонії в композиції та її стилю. Специфічні елементи вимагають від гімнасток гармонійно виконувати рухові дії, а саме плавно й природно від одного руху до наступного, так начебто вони створені попереднім рухом, при цьому демонструвати амплітуду, різноманітність у динаміці й швидкості. Значна роль у «фарбуванні» рухів належить роботі рук і поворотам голови, які координуються з іншими елементами, оскільки вони найбільш яскраво передають емоційний зміст, стильові відтінки, завершують пластичну форму гімнастичних вправ. Уміння гімнасток використовувати пластичні можливості рук і кистей збагачують виразні засоби в створенні художнього образу, допомагають у пошуку нових форм рухових дій. Незалежно від того, що вони не входять до базових та кваліфікаційних вправ окремі світові команди насичують їх виконанням (табл. 3), які оцінюються за їх виконанням та впливають насамперед на артистичність композиції. Однак, більшість команд з метою уникнення знижок за техніку виконання специфічних вправ не включають їх в композиції, а винятком є команди які входять до шістки найсильніших в світі, в тому числі і команди України.

Проведений аналіз дозволяє констатувати, що насиченість композицій в естетичній гімнастиці здійснюється не тільки базовими та кваліфікаційними елементами, але й специфічними (рис. 1), кількість яких коливається від 3 до 15 рухів.

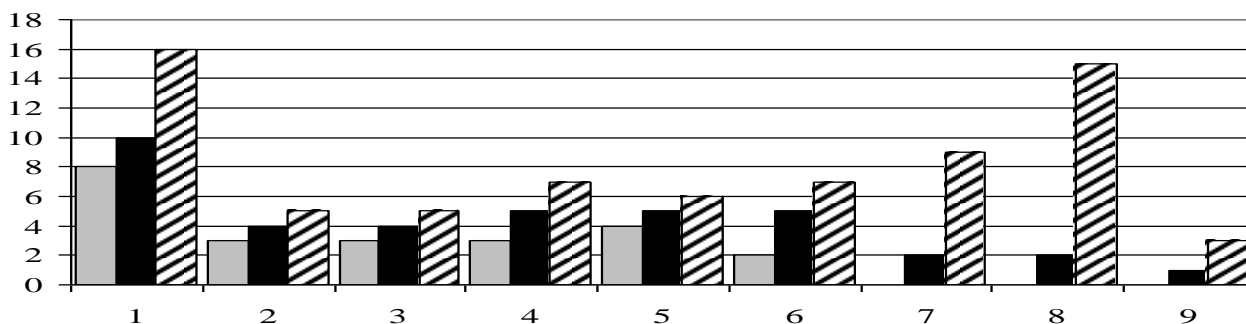

Рис. 1. Кількісний склад вправ гімнастичних композицій провідних світових збірних команд з естетичної гімнастики (відповідно до аналізу «World Cup 2011»):

1 - рухи тіла (хвиль та помахів); 2 – рівноваги; 3 – повороти; 4 – стрибки; 5 – кроки; 6 – акробатичні елементи; 7 – рухи тіла (специфічні); 8 – рухи руками; 9 – рухи ногами; - кількість виконань відповідно до правил; - середня кількість виконань; - максимальна кількість виконань.

Таким чином, даний аналіз дозволив встановити, що досягнення максимальної оцінки з технічної цінності композиції здійснюється завдяки базового та кваліфікаційного елементного складу композиції, які оцінюються за технікою виконання, а саме їх технічна майстерність, як індивідуальна так і командна, а специфічні вправи на пряму впливає на оцінку з артистичної цінності.

Висновки. Результат змагальної діяльності в естетичній гімнастиці оцінюються за трьома критеріями, до яких входять не лише об'єктивний статистичний показник технічної цінності, але й суб'єктивні – за артистичну цінність та технічне виконання гімнастичних вправ, які в комплексі визначають рівень технічної майстерності. Технічної майстерності команд-учасниць «World Cup 2011» має достовірну різницю, яка складала в середньому 0,8 бали. Команди України від лідерів відставали на 3,65-2,05 балів. Такі результати дозволили нам констатувати про те, що існує велика перспектива для вдосконалення складності змагальних програм та виконуючої майстерності.

Перспективами подальшого дослідження є визначення ефективності впровадженої методики щодо вдосконалення рівня технічної майстерності спортсменок, які займаються естетичною гімнастикою у відповідності до аналізу результатів змагальної діяльності.

Література

1. Борисова Ю. Аналіз технічної підготовленості спортсменок, які займаються естетичною гімнастикою. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наукових праць Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, 2012. № 2 (18). С. 266-270.
2. Долбишева Н., Кидонь В. Основні закономірності вдосконалення технічної підготовленості спортсменок, які займаються естетичною гімнастикою на етапі спеціалізованої базової підготовки. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізична культура і спорт / уклад. А.В. Цьось, А.І. Альошина. Луцьк, 2017. Вип. 27. С. 194-205.*
3. Естетична гімнастика. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл / автори: Споришев В. В., Гутник І. П., Прибутна М. А., Падалка Л. В., Цюкало Н. В. Затверджена Міністерством України у справах сім'ї, молоді і спорту. Київ: Федерація естетичної гімнастики України, 2008. 44 с.
4. Кидонь В. Характеристика технічної підготовки в естетичній гімнастиці на етапі спеціалізованої базової підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова: Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт)*: зб. наукових праць / За ред. Г.М. Арзютова. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. Вип. 3К2 (57) 15. С. 156-159.
5. Кузьменко М. В., Фахриева І. А., Болдырева В.Б. Методика хореографической подготовки гимнасток с использованием средств современных танцев. *Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки*. 2017. Т. 22 (160). С. 48-54. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/metodika-horeograficheskoy-podgotovki-gimnastok-s-ispolzovaniem-sredstv-sovremennyh-tantsev-1>
6. Правила соревнований по эстетической гимнастике. Федерация эстетической гимнастики Украины. Киев: ФЭГ Украины, 2016. 41 с.
7. Fahrieva I.A. Metodika horeograficheskoy podgotovki sportsmenok zanimayushchihsiya ehsteticheskoy gimnastikoj na ehstape sportivnoj specializacii: dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Moskovskaya gosudarstvennaya akademiya fizicheskoy kul'tury. Moskva, 2016. 179 s.
8. Karpenko L. A., ZHigareva S. A., SHashkina O. V. Analiz rezul'tatov chempionatov mira po ehsteticheskoy gimnastiki – 2016 v Brno (СНєкhiya). *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafta. Sankt-Peterburg*, 2017. № 2 (144). S. 94-97.
9. Karpenko L.A., Rumba O.G. Teoriya i metodika fizicheskoy podgotovki v hudozhestvennoj i ehsteticheskoy gimnastike: uchebnoe posobie Moskva: Sovetskij sport, 2014. 264 s.
10. Karpenko L.A., Savel'eva L.A., Rumba O.G. Kompozicionnaya podgotovka v tekhniko-ehsteticheskikh vidah sporta. *Nauchno-teoreticheskij zhurnal «Uchenye zapiski»*. 2009. № 3 (55). S. 55-61.
11. Karpenko L.A., ZHigareva S.A. Specifika, klassifikacija i model'nye harakteristiki akrobaticeskikh podderzhek v ehsteticheskoy gimnastike. *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafta. Sankt-Peterburg*, 2016. № 6 (136). S. 77-80.

12. Klyuchinskaya T. N. Silovaya podgotovka vysokokvalificirovannykh sportsmenok v ehsteticheskoy gimnastike s primeneniem lokal'nykh otyagoshchenij: dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Nacional'nyj gosudarstvennyj universitet fizicheskoy kul'tury, sporta i zdorov'ya im. P.F. Lesgafta. Sankt-Peterburg, 2012. 235 s.
13. Pirozhkova E. A. Integral'nyj pokazatel' special'noj vynoslivosti v gimnasticheskikh vidah. Nauchno-teoreticheskij zhurnal «Uchenye zapiski». Sankt-Peterburg, 2011. № 3. S. 158-161.
14. Rumyancheva A.S. Sover shen stvovanie ocenki vzaimosvyazi artistizma s tekhnicheskim ispolneniem ehlementov «trudnosti tela» u gimnastok mladshih razryadov v gruppovykh uprazhneniyah ehsteticheskoy gimnastiki. Sankt-Peterburg, 2016. 42 s.
15. Vishnyakova S. V. Osobennosti sorevnovatel'nykh kompozicij v tekhniko-ehsteticheskikh vidah sporta (na primere ehsteticheskoy gimnastiki): uchebnoe posobie. Volgograd: VGAFK, 2012. 132 s.
16. Vishnyakova S. V., Lalaeva E. Y., Andreenko T. A. Izuchenie struktury kompozicii v ehsteticheskoy gimnastike. Fizicheskaya kul'tura: vospitanie, obrazovanie, trenirovka. 2017. № 1. S. 79-81.

Дьоміна Ж.Г., Вернигора Д. В., Тарасенко Б. В.
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито сучасні підходи до фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Визначено загальний характер та спрямованість запропонованих методик занять фізичними вправами для дошкільнят та школярів-початківців.

Ключові слова: діти дошкільного віку, молодші школярі, фізичне виховання.

Д. В. Вернигора, Б. В. Тарасенко. *Сучасні підходи до фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.* В статті раскрыты современные подходы к физическому воспитанию детей дошкольного и младшего школьного возраста. Определен общий характер и направленность предложенных методик занятий физическими упражнениями для дошкольников и школьников начинающих.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, младшие школьники, физическое воспитание.

D. V. Vernihora, B. V. Tarasenko. *Modern approaches to the physical education of children of preschool and junior school age.* The article reveals modern approaches to the physical education of children of preschool and elementary school age. The general character and direction of the proposed methods of physical activity exercises for preschool children and novice schoolchildren are determined.

Senior preschool and junior school age is one of the periods of accelerated growth and development of children's organism, characterized by wide opportunities for the formation of motor experience and the development of most physical qualities. Practical experience and there sults of numerous studies in dicates the existence in this period of human ontogenesis of large, often unused, psychophysiological reserves of child development.

Dissatisfaction with traditional physical education classes at preschool institutions and at the initial stage of institutions of secondary education has identified the need to develop new, more effective means, methods and forms of physical education for children.

Recently, dissatisfaction with traditional physical education occupations in general education institutions of a considerable part of children has been observed. This is reflected in a decrease in interest in them, as well as in reducing the level of physical development, physical fitness and health of children.

Contemporary developments in the organization of exercises with children in nature are mainly health and development orientations, since they include pedagogical impact on health promotion, compensatory functions development, physical development deficiency elimination, increased organoleptic resistance to adverse effects of the internal and external environment, the development of children's mobility through physical culture. Today, in physical education, preschoolers and junior pupils use a lot of health-improving programs, the feature of which is competitive games.

Keywords: children of preschool age, junior schoolchildren, physical education.

Постановка проблеми, актуальність дослідження. Старший дошкільний та молодший шкільний вік – один з періодів прискороного росту і розвитку організму дітей, що характеризується широкими можливостями для формування рухового досвіду та розвитку більшості фізичних якостей. Анатомо-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку зумовлюють необхідність підвищеної уваги до формування постави, правильної ходи, координованості та культури рухів, а також рухового досвіду учнів початкової школи у процесі фізичного виховання. Практичний досвід і результати численних досліджень свідчать про існування в цьому періоді онтогенезу людини великих, часто не використаних, психофізіологічних резервів розвитку дитини.

За даними НДІ гігієни й охорони здоров'я дітей і підлітків України, кількість здорових дітей за останнє десятиріччя скоротилася в п'ять разів. Разом з тим, за даними різних досліджень, 60-80% дошкільнят та молодших школярів мають проблеми зі здоров'ям [11].

На думку Н. Є. Пангелової [12], більшість дітей починають навчання у школі, фізично не готовими. Як результат, у дітей першого класу спостерігається не лише порушення зору, постави, часті гострі респіраторні захворювання, інші відхилення у фізичному розвитку та психічна невідповідність. Сьогодні більшість учнів має недосконалу рухову культуру, що виявляється в порушенні постави, обмеженні рухливості в суглобах і хребті, нерівномірному розвитку сили м'язів та розподілі м'язових зусиль, недостатній координації рухів тощо [5; 10; 11].